

Innst. S. nr. 191

(2007-2008)

Innstilling til Stortinget fra helse- og omsorgskomiteen

Dokument nr. 8:35 (2007-2008)

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Robert Eriksson, Kari Kjønås Kjos, Kenneth Svendsen og Øyvind Korsberg om å legge til rette for en helhetlig gjennomgang av de forhold som barna på kysthospitalene ble utsatt for

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Det fremmes i dokumentet følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge til rette for en helhetlig gjennomgang av de forhold som barna på kysthospitalene ble utsatt for."

Forslagsstillerne viser til at det over en rekke år gjennom mediene har framkommet påstander fra tidligere pasienter ved blant annet Kysthospitalet i Tromsø om at de har vært utsatt for feil medisinsk behandling og ulike typer overgrep. Det gis i dokumentet eksempler på dette.

Det vises til at 18 tidligere pasienter har fått billighetserstatning på grunn av rent medisinske forhold ved Kysthospitalet i Tromsø. Det vises videre til Stiftelsen Rettferd for taperne som opplyser at den har om lag 54 saker liggende som den har til hensikt å søke om billighetserstatning for.

Det uttales at tilsvarende hendelser skjedde også andre steder i landet, bl.a. Kysthospitalet Hagavik i Os kommune utenfor Bergen.

Forslagsstillerne mener det er mye som taler for at barn som ble behandlet på kysthospitalene, ikke bare ble utsatt for feil medisinfaglig behandling, men også for fysisk og psykisk mishandling.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jorodd Asphjell, Jan Bøhler, Sonja Mandt-Bartholsen, Gunn Olsen og Dag Ole Teigen, fra Fremskrittspartiet, Jan-Henrik Fredriksen, Vigdis Giltun og lederen Harald T. Nesvik, fra Høyre, Inge Lønning og Sonja Irene Sjøli, fra Sosialistisk Venstreparti, Olav Gunnar Ballo, fra Kristelig Folkeparti, Laila Dåvøy, fra Senterpartiet, Rune J. Skjælaaen, og fra Venstre, Gunvald Ludvigsen, viser til at forslaget der det bes om en helhetlig gjennomgang av de forhold som barna på kysthospitalene var utsatt for, ikke er av ny dato og har vært tatt opp flere ganger. Komiteen viser blant annet til Dokument nr. 15 (2004-2005), spørsmål nr. 938, datert 24. juni 2005, der representanten Bendiks H. Arnesen (Arbeiderpartiet) stiller spørsmål til daværende justisminister Odd Einar Dørum (Venstre) om erstatning for manglende omsorg og for overgrep som ble begått. Komiteen viser også til spørsmål av 5. april 2006 til Justis- og politidepartementet fra representanten Anne Marit Bjørnflaten (Arbeiderpartiet) om samme sak og brev av 24. mai 2006 fra Jan Arild Ellingsen (Fremskrittspartiet) om billighetserstatning. Komiteen viser til de svar som har kommet, som mener det ikke er grunnlag for å ta denne saken opp på ny.

Komiteen registrerer at 18 av de 49 som søkte om billighetserstatning for opphold på Kysthospitalet, fikk innvilget denne på bakgrunn av mangelfull medisinsk behandling, og at i 24 av sakene har også omsorgssvikt vært en del av søknadsgrunnlaget. Sosial- og helsedirektoratet har i sitt svar 18. februar 2004 redegjort for at det er utarbeidet et generell medisinsk faglig vurdering av søknadene, men at man

ikke har gått inn i de omsorgsmessige sidene ved Kysthospitalet. Slik komiteen ser det, står Billighetsutvalget fritt til også å vurdere anførsler om omsorgssvikt og/eller overgrep.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, viser til at det i flere år er gjentatt at ordningen med billighetserstatning bør ses i lys av en prinsipiell tilnærming. Flertallet er kjent med at Bondevik II-regjeringen satte ned en interdepartemental arbeidsgruppe 19. mai 2003 for å vurdere en helhetlig myndighetstilnærming og håndtering av erstatningskrav fra ulike grupper i samfunnet, jf. St.meld. nr. 44 (2003-2004). Stortinget sluttet seg til meldingen der det ble gitt en generell vurdering av hvordan framtidige krav skal behandles:

"Arbeidsgruppen mener likevel at det bør være en høy terskel for å utvide billighetserstatningsordningen. Utbetaling av kontantbeløp til enkeltpersoner fra det offentlige utenom trygde og sosialsystemet, og uten at det foreligger erstatningsansvar på rettslig grunnlag, bør fortsatt anses som noe forholdsvis ekstraordinært."

Videre uttales det i meldingen:

"Regjeringen mener det er hensiktsmessig at erstatningskrav fra ulike grupper i samfunnet kanaliseres gjennom billighetserstatningsordningen, og at det ikke opprettes særordninger hver gang det fremmes krav fra en gruppe."

Presidentskapet uttalte følgende i forbindelse med opprettelse av Billighetserstatningsutvalget 2, jf. Innst. S. nr. 64 (2005-2006):

"Selv om presidentskapet nå – ut ifra sterke praktiske hensyn slutter seg til departementets anbefaling om et midlertidig nytt Billighetserstatningsutvalg, vil man samtidig gi uttrykk for at den nåværende ordning reiser en del prinsipielle spørsmål som bør tas opp til nærmere gjennomgang. Dette gjelder bl.a. både utvalgets framtidige sammensetning og organisering av dets sekretariat. Presidentskapet vil ta initiativ til å få gjennomført en slik prinsipiell gjennomgang i løpet av inneværende stortingsperiode."

Flertallet viser for øvrig til brev av 20. mars 2008 fra statsråd Sylvia Brustad til komiteen hvor saken belyses, og støtter de argumenter og den konklusjon som der framkommer.

Flertallet mener på bakgrunn av tidligere vedtak og behandlinger at saken har vært grundig drøftet, og at de berørte parter må søke om billighetserstatning på ordinær måte.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk

Venstreparti, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, foreslår at representantforslaget vedlegges protokollen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at det over en rekke år har, gjennom media, fremkommet påstander fra tidligere pasienter ved blant annet Kysthospitalet i Tromsø om at de har vært utsatt for følgende:

- Grov mishandling
- Feil medisinsk behandling
- Avstraffelser
- Traumatiske opplevelser
- Mistet mange år av sin tidligste barndom
- Brutalitet overfor forsvarsløse barn
- Redusert skolegang

Disse medlemmer viser til at det ifølge opplysninger fra Stiftelsen Rettferd for taperne, i brev av 16. oktober 2007 til justiskomiteen på Stortinget, fremkommer at alle barn som ble lagt inn på Kysthospitalet i Tromsø, hadde ben-tuberkulose.

Disse medlemmer vil peke på at mens mange barn på andre sykehus ble kvitt ben-tuberkulosen i løpet av to–tre år, var pasientene på barnestua på Kysthospitalet i Tromsø innestengt i lang tid. De kunne ligge gipset fra hodet til tærne og bundet til senga i flere år. Disse opplysningene fremkommer i NRKs program Faktor som ble sendt 21. november 2005, og disse pasientene, som var barn, mener de ble utsatt for mishandling – ja, til og med grov mishandling.

Disse medlemmer er videre kjent med at tilsvarende hendelser også skjedde andre steder i landet. Ett av stedene var Kysthospitalet Hagavik i Os kommune utenfor Bergen. Thorleif Eikeland, forsker og førsteamanuensis ved Høgskolen i Bergen, har i en forskningsrapport sammenliknet oppveksten til barnehjemsbarn med barn som har hatt langvarig opphold på sanatorium og institusjoner. I materialet fra Eikeland finnes det mange rystende historier.

Disse medlemmer tillater seg å peke på ett av eksemplene i materialet fra Eikeland:

"Det var ikke uvanglig at gaver som barna fikk, også julegaver, ble tatt fra dem fordi søstrene av en eller annen grunn fant ut at de ikke fortjente dem. Ulydigheten kunne føre til innesperring på bad eller, i verste fall, på likhuset."

Disse medlemmer ønsker med forslaget å etablere en felles forståelse for kysthospitalbarna, og deretter at gjennomgangen skal danne grunnlag for en billighetserstatning for dem som ikke bare ble utsatt for feil medisinerings, men også for dem som ble fysisk og psykisk mishandlet.

Disse medlemmer er kjent med at 18 tidligere pasienter har blitt tilkjent erstatning for feilbehandling, men at ingen har fått erstatning på grunn av overgrep og psykisk mishandling.

Disse medlemmer viser til Stiftelsen rettferd for taperne, som sammenligner kysthospitalbarnas situasjon med de tidligere barnehjemsbarna.

Disse medlemmer viser videre til at det er ikke kysthospitalbarnas feil at samfunnet/staten foretrekker å vurdere dem som en gruppe og ikke som de enkeltpersoner de er, med ulik bakgrunn i både feilmedisinering og overgrep.

Disse medlemmer mener det er mye som taler for at barn som ble behandlet på kysthospitalene, ikke bare ble utsatt for feil medisinsk faglig behandling, men også for fysisk og psykisk mishandling.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge til rette for en helhetlig gjennomgang av de forhold som barna på kysthospitalene ble utsatt for."

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Stortinget ber Regjeringen legge til rette for en helhetlig gjennomgang av de forhold som barna på kysthospitalene ble utsatt for.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteens tilråding fremmes av Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre.

Komiteen viser til representantforslaget og merknadene og råår Stortinget til å gjøre slikt

v e d t a k :

Dokument nr. 8:35 (2007-2008) - representantforslag fra stortingsrepresentantene Robert Eriksson, Kari Kjønås Kjos, Kenneth Svendsen og Øyvind Korsberg om å legge til rette for en helhetlig gjennomgang av de forhold som barna på kysthospitalene ble utsatt for – vedlegges protokollen.

Oslo, i helse- og omsorgskomiteen, den 22. april 2008

Harald T. Nesvik

leder

Sonja Mandt-Bartholsen

ordfører

